

İçindekiler

1. ÜNİTE	EDEBİYAT DÜNYASINDAN	1.1 Okur Yazar mısınız? BİLEŞİK ZAMANLAR (hikaye) zaman/kip + <i>-lyldi</i> (< <i>i-di</i>)	6 7
2. ÜNİTE	YAŞADIKÇA	1.2 Türkçe Yazın BİLEŞİK ZAMANLAR (rivayet) zaman/kip + <i>-lylmış</i> (< <i>i-miş</i>)	10 12
3. ÜNİTE	KURTULAMADIKLARIMIZ	1.5 Sizin Klasığınız Ne? BİLEŞİK ZAMANLAR (şartı) zaman/kip + <i>-lylse</i> (< <i>i-se</i>)	14 15
4. ÜNİTE	DÜNYACA ÜNLÜ	2.1 Gençlik Başımda Duman ULAÇLAR <i>-DlkçE</i> , <i>-Dlk</i> + iyelik <i>sürece</i> <i>süresince</i> , <i>boyunca</i>	18 19
5. ÜNİTE	PARA...PARA...PARA...	2.2 Hayatınızda Kim Var? ULAÇLAR <i>-Dlk/-lylEcEk</i> + iyelik <i>kadar</i> <i>-lylEcEk kadar</i>	22 24
6. ÜNİTE	DİLE GELMEK	2.3 Eyvahl Yaşlanıyorum! ULAÇLAR <i>Dlk/-lylEcEk</i> + iyelik <i>gibi</i>	26 29
		3.1 Neden Korkuyorsunuz? BİRLEŞİK ZAMANLAR zaman + <i>ol</i>	30 31
		3.2 Onsuz Olmaz BİRLEŞİK ZAMANLAR (genişlemiş) zaman + <i>gibi ol</i>	34 35
		3.3 Takmayın Kafanıza ULAÇLAR <i>-cEslnE</i> <i>-lylmış gibi</i>	38 39
		4.1 Dünya Mutfakları TEZLİK <i>-lyliver-</i>	42 43
		4.2 Dünyanın Dansı SÜRME <i>-lylEdur-</i> , <i>-lylEkal</i> , <i>-lylEgel-</i>	46 47
		4.3 Glysiler YETERLİK <i>-lylEbil-</i> / <i>-lylEmE-</i>	50 51
		5.1 Paranın Ne Önemi Var? ULAÇLAR <i>-mEktEnse</i> , <i>-mEk varken</i> , <i>-mEk yerine</i> <i>-lylEcEk</i> + iyelik + <i>-(n)E</i> , <i>-lylEcEk</i> + iyelik <i>yerde</i>	54 55
		5.2 Lüküs Hayat SIFATLAR <i>-sEl</i>	58 59
		5.3 Az Para İle Çok Mutluluk BAĞLAÇLAR <i>ki'lliler</i>	62 63
		6.1 Dil ve İletişim ULAÇLAR <i>-Dlk</i> / <i>-lylEcEk</i> + iyelik + <i>-(n)E göre</i> <i>-Dlk</i> + iyelik <i>kadanyla</i>	66 67
		6.2 Bedenimizin Dili ULAÇLAR <i>-Dlk</i> + iyelik <i>takdirde</i> <i>-mE</i> + iyelik <i>durumunda</i>	70 71
		6.3 Dilin Kemiği OLUMSUZLUK <i>değil</i>	74 75

7.1	Gülümse	78
	ULAÇLAR ...-lylE...-lylE	79
7.2	Mizahın Türkçesi	82
	YİNELEMELER ... mî ...	83
7.3	Komedi Dünyası	86
	BELİRTEÇLER <i>hiç yoktan, hiç değilse</i>	87

HADİ BENİ GÜLDÜR



7.

ÜNİTE

8.1	Müzik Başucumda	90
	EDİLGEN -li + -mEkİEldir	92
8.2	Çare Müzikte	94
	ULAÇLAR -mEksizin	95
8.3	Şarkı Söylemek Lazım	98
	BELİRTEÇLER <i>henüz, daha</i> <i>artık, zaten, şimdilik</i>	100

RUHUN GIDASASI



8.

ÜNİTE

9.1	Dünyanın Bin Bir Harikası	102
	ULAÇLAR -mEkİE, -mEkİE beraber/birlikte -mEkİE kalma-, -Dik + iyelik +-lylE kal-	103
9.2	Taşın Esteliği	106
	ULAÇLAR -mEk /-mE + iyelik <i>koşuluyla /şartıyla</i>	107
9.3	Saygılı Kentleşme	110
	BAĞLAÇ <i>ki</i>	111

YAPI VE YAPIM



9.

ÜNİTE

10.1	Her An Her Yerde	114
	ADLAŞTIRMA -mîş + ilk + iyelik <i>var/yok/ol-</i> -Dik /-lylEcEk + iyelik <i>var/yok/ol-</i>	115
10.2	Bir Dizi Dizi	118
	YİNELEMELER ... -mEsinE /-mEsinE dE ...	120
10.3	Yarışalım mı?	122
	BELİRTEÇLER <i>yalnız, yalnızca, sadece, ancak</i>	123

TELE-VİZYON



10.

ÜNİTE

11.1	Bizi Biz Yapan Beyin	126
	DURUM EKLERİ (yan işlevler) -lylE, -DE, -DEn	127
11.2	Zeka Küpü müsünüz?	130
	ULAÇLAR -mE/-lylîş + iyelik + -(n)dEn <i>önce/sonra/itibaren</i>	131
11.3	Güç Bende Artık	134
	SORU (imali)	135

İNSANIN BÜYÜK SIRRI



11.

ÜNİTE

12.1	Evrende Yolculuk	138
	SIFATLAR (sıralanış)	139
12.2	Uzaya Yolculuk	142
	ADLAŞMA sıfat + iyelik > ad	143
12.3	Yıldızların Söyledikleri	146
	İLGEÇLER <i>dışında, -(n)dEn başka</i> <i>-(n)in yanında/yanı sıra</i>	147

UZAYDAYIZ



12.

ÜNİTE

1

Edebiyat Dünyasından

1. Okur Yazar mısınız?



1 Tartışalım

Ne Kadar Okuyoruz?

1 Sadece geceleri uykuya dalmak için kitap okuyorum. Eskiden bir de otobüste okuyordum ama artık işe arabayla gittiğim için yolda da okumuyorum. Açıkçası başka zaman vaktim de olmuyor, aklıma da gelmiyor.

Gülşah 20

2 Ayda 2 kitap okuyorum. Gençken daha da çok okuyordum. Her gün en az 1 saatimi okumaya ayırıyorum. Bu benim için hem dinlendirici hem de çok keyifli.

Emel 45

3 Kitap okumak bence çok sıkıcı. Öğrenciyken bile okumuyordum. Film izlemeyi tercih ediyorum. Hiç değilse sonunda ne olacağını görmek için bir sürü zaman harcamaya gerek kalmıyor.

Onur 30

4 Benim hayatımda kitap okumak _____

Kitap okumamanın nedenlerini ortaya koyma amacıyla yapılan bir araştırmada, "Niçin okumuyorsunuz?" sorusuna katılımcıların verdikleri yanıtlar aşağıda. Hangilerine katılıyorsunuz?

- ☐ Kitaplar pahalı.
- ☐ Okul eğitiminde okuma alışkanlığı verilmiyor.
- ☐ Televizyon, insanları kitap okumaktan uzaklaştırıyor.
- ☐ Öğrencilerin çok fazla ödevi var.
- ☐ Herkesin çalışma temposu çok yoğun.
- ☐ Diğer nedenler

BİLEŞİK ZAMANLAR (hikaye)					zaman/kip + -iydi /-i-di/	
Adıl	Eylem	-	Zaman Eki	?	Hikaye Eki	Kisi Ba
ben	ara, öğren	-ma/-me	-yor/-iyor/-ıyor/-uyor/-üyor	-mi	-dı/-di/-du/-dü/-ydi/-ydi/-ydu/-ydu	-m
sen	otur, yap	-mı/-mi	-dı/-di/-du/-dü/-tı/-ti/-tu/-tü	-mi	-tı/-ti/-tu/-tü	-n
o	gel, katil	-mu/-mü	-acak/-yacak/-yecek	-mu		-
biz	et, geç	-maz/-mez	-mış/-miş/-muş/-müş	-mü		-k
siz	tanı,		-ır/-ir/-it/-ut/-üt/-ar/-er			-nız/-niz/-nuz/-nüz
onlar			-malı/-meli -sa/-se			-lar/-ler

Örnekler

Dün sen beni aramayacak mıydın?
 (Ben) keşke seni daha önce tanısaydım.
 (Ben) Türkiye'ye gelmeden önce biraz Türkçe öğrenmiştim.
 (Biz) yıllar önce bu sokakta oturuyorduk.
 (Siz) geç kaldınız. Daha erken gelmeliydiniz.

Son geziye onlar da bizimle birlikte katılıyordu/katıldılar.
 (Siz) mesgul müsünüz? (Ben) bilseydim rahatsız etmezdim.
 (O) benim yerimde olsa böyle yapmazdı.
 (O) neredeyse sınıfı geçemeyecekti.
 (Siz) gençken de Türkçe bildiniz mi?

2 Tamamlayalım

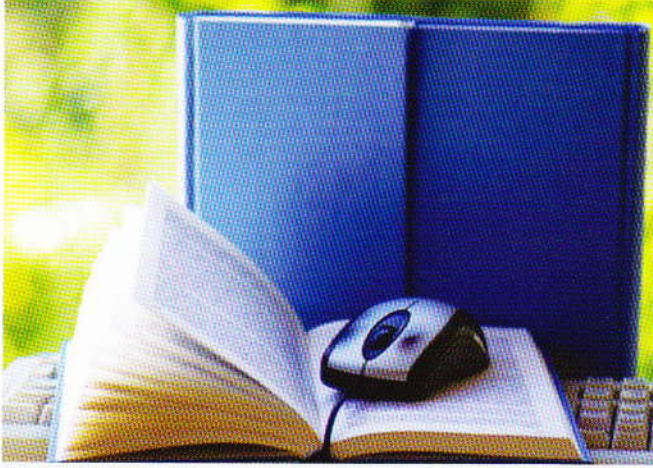
- Seni gördüğüme çok şaşırdım. Burada olacağını bil miyordum.
- Bana mı hak veriyorsun? Senin beni suçlu bulduğunu san çünkü bana soğuk davrandın.
- Televizyon olmadığı yıllarda, insanlar daha çok kitap oku .
- Yeni evimi görmedin. Sen Ankara'ya son geldiğinde ben Çankaya'da otur .
- Gençken hiçbir şeyden kork .
- Tam onlara mutlu haberi vermek için yanlarına git ki kaza yaptım.
- Niçin beni beklemediniz? Ben de sizinle gel .
- Eskiden her fırsatta tatil için bir yerlere git , şimdiyse her şeye üşeniyoruz.
- 6 ay önce "Arabam yok." diye sızlan . Şimdi de arabayı satmak istiyorsun.
- Türkiye'ye geldiğim ilk aylarda Türklerin konuşmalarını anla ama şimdi her şeyi rahatlıkla anlayabiliyorum.
- Seni çok merak ettim. Neredeyse polisi ara . Niçin beni aramadın?
- Türkiye'ye yerleşeli 2 ay oldu ama daha önce tatil için pek çok kez gel .
- Kemal ile konuştum. Az daha ona sürpriz bir doğum günü partisi hazırladığını ağızından kaçır .
- Biraz yavaş git. Az kalsın öndeki arabaya çarp .

3 Tamamlayalım

- Çocukken en çok hangi çizgi filmi sev ?
- Hani ders çalış ? Bu televizyon niçin açık?
- Üniversitedeyken yurttan mı kal ?
- Seninle gelmek istediğimi bil ? Niçin beni beklemedin?
- Eyvah! Çikolata sevmediğinizi bil . Ben de sizin için çikolatalı kek yapmıştım.
- Seni aradığımda uyu ? Telefonu açmadın.
- Anne, ben küçükken yaramazlık yap ?
- Çok yorgun olduğumu bil ? Niçin bu akşam arkadaşlarını davet ettin!
- Bu filmi daha önce izle ? Sanki hayal meyal hatırlıyorum.
- Biz üniversitedeyken her hafta sonu sinemaya giderdik. Siz de git ?
- Sen dün akşam tatile çık ? Bugün ofiste ne işin var?
- Türkiye'ye geldiğiniz zaman Türkçe bil ?
- Siz geçen yıl Çankaya Spor kulübüne git ? Sanki sizi oradan hatırlıyorum.
- Bu kadar üzüleceğini bilseydim sana hiç bunları anlat ?
- Böyle habersiz geldim. Bir yere git ?

4 Yerleřtirelim, işaretleyelim

Okumanın e-hali



Eğlence sektöründen siyasete, yemek tarifinden tarih bilgisine kadar her konuda tasarlanan web siteleri, kısa zamanda günlük yaşamın vazgeçilmezi haline geldi. (1) _____

Artık mevcut kitapların sanal versiyonları çeşitli sitelere yükleniyor. Bir de e-kitap adı verilen, yalnızca sanal ortamda okurla buluşan kitaplar var. Sözelimi Stephen King'in 2000'de yayımlanan "Mermi Gibi" adlı kısa romanı, yalnızca e-kitap olarak sunuldu ve 500 bin adet sattı.

(2) _____

Acaba e-kitap nasıl okunur; e-kitapların avantajları, dezavantajları nedir, bir bakalım, geleceğin belki de tek

kitap formunun ayrıntılarına girelim beraber.

E-Kitap Nasıl Okunur?

E-kitabı ya da diğer adıyla sanal kitabı, sitenin işleyişine göre ücretli ya da ücretsiz okuyabiliyorsunuz.

E-kitaplar bilgisayar ekranında okundukları gibi, bu amaçla tasarlanan cihazlara da yüklenebiliyor. Bir kitap ebadında üretilen bu cihazlara bilgisayardan yüklenen dosyalar, cihazın ekranından okunuyor.

Basılı Kitaba Tehdit mi?

Ancak şöyle bir endişe de var: E-kitap bir gün basılı kitabın hafta okumanın sonunu mu getirecek?

Okumanın değil ama basılı kitabın olabilir. (3) _____

Sonuç olarak insanoğlu önceleri tabletleri, sonra papirüsü kullanıyordu. Yıllar sonra da kağıt kullanıldı. (4) _____

Gelecekte kitabın yerini belki e-kitap alacak ama okuma kavramı

yok olmayacak. Kısacası **bu** kesinlikle yersiz bir endişe.

E-Kitap Okumanın Nesi İyi, Nesi Kötü?*Önce iyiler:*

– Bugüne kadar herkes bütçesini zorlayan kitap fiyatlarından yakınıyordu. Basım, dağıtım gibi ek masrafları olmadığı için maliyeti yok denecek kadar az olan e-kitaplar, bu sorunu çözecek.

– Binlerce sayfayı ince bir kitap boyutuna indirilebiliyor. Ağır çantalar, seyahate çıkarken yanınıza almak isteyip de valize nasıl sığdıracağınızı bilemediğiniz ciltler, raflardan taşan, yeni kitaplık yapıldıkça artan kitaplar e-kitapla beraber tarihe karışıyor.

– Uzun vadede e-kitap çevre korumasına katkı sağlıyor. Basılan kitap sayısı azaldıkça kağıt tüketimi azalacak, dolayısıyla ağaçların kesilmesi de tabii. Çevre dostu okumalar, sanal kitaplar sayesinde kapıda görünüyor.

– Elektronik ortamın sağladığı olanaklar sayesinde, konular, yazı yanında, ses, müzik ve görüntü ile desteklenebiliyor.

– Kitap içinde bir bölümü ararken dakikalarca sayfaları karıştırıyorduk ama artık tek bir sözcüğü bile birkaç saniye içinde bulabiliriz.

Ve kötüler:

– Eğer bilgisayar ya da benzeri cihazları kullanmıyorsanız o kitaptan mahrum kalıyorsunuz.

– Bu kitapların satışı ve satın alma işlemleri sanal mağazalar üzerinden yapılıyor. Bu da ödeme sırasında ortaya çıkabilecek bazı güvenlik sorunları anlamına geliyor.

– Bir başka güvenlik sorunu da indirdiğiniz dosyanın bilgisayarınıza virüs bulaştırması. Bir kitap okumaya niyetlenip bütün dosyalarınızı kaybedebilirsiniz.

– Ekran başında e-kitabınızla geçirdiğiniz süre uzadıkça bu tip sorunlara daha çok maruz kalabilirsiniz.

Miraç Zeynep Ökarta'ın "Okumanın E-Hali" adlı yazısından uyarlanmıştır

- ☐ Hatta son yıllarda kitap okuma zevkimiz bile bilgisayara taşındı.
- ☐ Yani okuma biçimleri her dönemde değişiyordu ama okuma kavramı her zaman varlığını sürdürüyor.
- ☐ Bunun hiç de küçümsenmeyecek bir rakam olduğunu düşündük ve bu konuda hem kendimizi hem sizleri aydınlatalım dedik.
- ☐ Çünkü keşiflere, yeni cihazlara, yaşamımızı kolaylaştırmak iddiasında olan her şeye uyum sağlıyoruz bir biçimde.

Bu:

- ☐ Basılı kitabın e-kitabın sonunu getirmesi.
- ☐ Basılı kitabın e-kitabın yerini alması.
- ☐ Yeni okuma biçimlerinin ortaya çıkması.
- ☐ E-kitabın okumanın sonunu getirmesi.

E-kitabın avantajları:

- ☐ Satın alma süreci basılı kitapta daha az riskli.
- ☐ Daha kolay taşınabilir ve saklanabilir.
- ☐ İnternette ücretsiz ya da çok ucuza okunabilir.
- ☐ Yazı dışındaki içeriklerle de desteklenebilir.

5 İşaretleyelim, yazalım



	basılı kitap	e-kitap
Ekonomik		
Kullanışlı		
Keyifli		
Ekolojik		
Diğer		

6 Anlatalım



Hayatımızda Neler Değişti?

Birkaç yıl öncesine kadar kitap okumak için mutlaka kitapçevlerine giderek kitap satın almak gerekiyordu. Ancak günümüzde internet üzerinden kitap okumak da mümkün.

- Eskiden
- Bundan 20 yıl önce
- 1 yıl öncesine kadar
- Geçtiğimiz yüzyılda

7 İşaretleyelim



Nobel Edebiyat Ödülü



Doğru Yanlış

1. Nobel edebiyat ödülünü kazananı, hayattayken Alfred Nobel belirliyordu. ☐ ☐
2. Nobel ödülüne yalnızca yazar örgütlerinin, üniversitelerin dil bilimi akademisyenleri ve Akademi üyeleri aday olabilirler. ☐ ☐
3. Akademi üyelerinden 5 kişilik bir grup ön eleme yapıyor. ☐ ☐
4. Ödülün sahibini belirleyen 18 kişilik grup 3 yılda bir değişiyor. ☐ ☐

Eserin Nobel ödülü alabilmesi için gerekli şartlar:

- ☐ Dili zenginleştirilmesi
- ☐ Edebiyatta yenilik yaratması
- ☐ Yazıldığı dile ve kültüre özgü olması
- ☐ Kelime oyunları içermesi
- ☐ Başka dillere çevrilebilmesi
- ☐ Yazıldıktan sonraki tarihlerde de anlaşılabilir olması.

Var Yok

1. Nobel ödülünü kazananı kaç kişilik komite belirliyor? ☐ ☐
2. Ödülü kazananı belirleyecek komitedeki kişiler hangi mesleklerden seçiliyor? ☐ ☐
3. Ön elemelerin ardından kaç yazarın eserleri tüm Akademi üyelerince inceleniyor? ☐ ☐
4. Orhan Pamuk'un Nobel ödülü ile ilgili düşünceleri neler? ☐ ☐
5. Yazarlar Nobel ödülüne niçin değer veriyor? ☐ ☐
6. Nobel Vakfının kuralları neler? ☐ ☐

Şimdiki Çocuklar Harika

Sevgili Arkadaşım Zeynep,

Annenin Metin'e sık sık "Ağızına biber doldururum." dediğini yazmışsın. Bütün annelerin sözü bu... Annem de kardeşim Fatoş'a ikide bir böyle söyler. Fatoş daha okula gitmiyor, iki yıl sonra gidecek. Geçenlerde annem çok kızmıştı Fatoş'a. "Şimdi ağızına biber doldururum!" diye bağırdı. Bak, olayı sana baştan anlatayım.

Babam, ağzı alışmış, her sözün başında "Ulan, ulan be, vay anasını!" diye konuşur. Yani dili biraz argoya kaçır. Fatoş da, kimden ne duyarsa papağan gibi tekrarlıyor, ne görürse öyle yapıyor. Fatoş'un babamı taklit ederek pelttek pelttek "Ulan be..." "Vay anasını!" gibi sözler söylemesine bizim evde herkes bayılıyor. Onu çok sevimli bulanlar, "Sanki büyümüş de küçülmüş," diyorlar.

Geçenlerde bir gece bize bir komşu konuk gelmişti. Çok komik bir adam... Ne anlatsa kahkahalarla güldürüyor. En çok gülen de Fatoş. O, söylenilenlerden bişey anlamıyor ama, herkes gülüyor diye o hepimizden çok gülüyor. İşte o konuk **başından geçen** bir olayı anlattı. Çalıştıkları yere bir Alman uzman gelmiş. Bigün uzman, Almanca, demiş ki, "Burda herkes birbirine sık sık, 'Ulan' diyor, dikkatimi çekti. 'Ulan' ne demektir? Almanın sözlerinden dolayı komşumuzun **yüzü kızarmış**. Doğrusunu söylese yabancıya karşı ayıp olacak. Onun için başka türlü söylemiş: 'Bizde 'ulan'sız konuşulmaz. Dilimizde 'ulan', 'sayın' demektir. Biz birbirimizi, yalnız adlarımızla çağırırız, bir de adımın önüne 'ulan' getiririz..."

Bikâç gün sonra, o işyerinde yönetim kurulu toplantısı olacaktı. Kenan adındaki genel müdür de toplantıya başkanlık ediyormuş. Alman uzman o toplantıda, yönetim kurulu üyelerine açıklamalarda bulunacaktı. Alman, toplantıdaki Türklere sevimli görünsün diye, Almanca konuşurken, yeni öğrendiği bikâç Türkçe kelimeyi de araya karıştırıyormuş. Öğrendiği Türkçe kelimeler de 'merhaba', 'bay', 'çok güzel', bir de son öğrendiği 'ulan'... Konuşmasının en ciddi yerinde uzman birden, "Ulan Kenan Bey..." deyince, oradakiler şaşırılmışlar. Alman sık sık "Ulan Kenan Bey..." diyor. Genel müdür kendisine "ulan" denilmesine kızıyor ama belli etmemeye çalışıyormuş. Alman ikide bir "Ulan Kenan Bey" dedikçe, öbür üyeler de kıs kıs gülüyorlarmış. O günden sonra Genel Müdürün adı "Ulan Kenan Bey" kalmış. Konuğumuz bu olayı öyle tatlı anlatıyordu ki, hepimiz **gülmekten kırılıyorduk**.

Başka bigün evimize başka konuklar geldi. Babamın söylediğine göre önemli kişilerin. Akşam sofraya oturdular. Kardeşim Fatoş konukların çok **hoşuna gitti**. "Aman

ne cici, ne uslu kız..." diyorlardı. Fatoş'u bu kadar terbiyeli yetiştirdiği için annemi kutladılar. Babam, "Efendim", dedi, "Anneleri çocuklarımızı hiç sokağa bırakmaz. O yüzden terbiyeleri bozulmuyor." Annem, "Ne de olsa, sokak çocuklarından terbiyesiz laflar öğrenebilirler. Onun için sokağa salıvermem," diye ekledi. Konuk kadınlardan biri, "Çok doğru efendim", dedi. Hatta okulda bile çocuklarımızın terbiyesi bozuluyor. Göz değmesin, maşallah çok terbiyeli kızınız var."

Övgülerden pek şişinen Fatoş **havaya girdi**. Konuklara kendini daha çok beğendirmek için bütün marifetlerini göstermeye kalktı. Birdenbire "Ulan baba be!" diye söz başladı. Fatoş, bu sözlerine, her zamanki gibi, gülüneceğini sanıyordu ama soğuk bir sessizlik oldu. Babamın adeta **nufku tutuldu**. Durumu kurtarmak için, sesini yumuşatarak zar zor "Efendim kızım!..." dedi. "Ulan baba be!..."

Ama niçin gülmüyordu bu insanlar her zamanki gibi? Fatoş, konukları ille de güldürmek istiyordu. Bu kez babamdan duyduğu başka bir lafı ama bu kez **ağza alınamayacak** bir lafı söyleyiverdi... En sonunda başarmıştı. Konuklar, kendilerini tutamayıp kahkahayı bastılar. Gülüşmeler karşısında çok beğenildiğini sanan Fatoş, o ayıp lafı birkaç kere daha tekrarlardı. Annem baktı ki **sonu gelmeyecek, kaşlarını çatıp** "Sus bakayım, şimdi ağızına biber doldururum!" diye bağırdı.

Fatoş, beğenileceği yerde, bir de üstelik herkesin içinde **laf işitince**, ağlamaya başladı. Konuk kadınlardan biri annemi avutmak için, "Üzülmeyin efendim", dedi, "Bizimkiler daha neler söylüyorlar. Sizininki yine iyi maşallah... Daha küçük, **aklı ermez**..." Babam, Fatoş'un söylediklerine pek şaşırılmış görünerek, "Kimden öğreniyor bu lafları bilmem ki!..." dedi. Annem, "Hiç de sokağa bırakmayız. Nerden duyar da öğrenir bu lafları!" diye karşılık verdi. Bense, onların bu soruşlarını gerçek sanıp "Evde konuşulurken duyup öğreniyor," diyerek öyle bir pot kırdım ki... Babam birden patlar gibi, "Ulan, bizim evde öyle laflar konuşulur mu be!" diye bağırınca, konuklar gerçekten kendilerini tutamayıp güldüler. Babam da gülmek zorunda kaldı.

Zeynep, sözde mektubumu kısa kesmek istiyordum, ama yine uzadı. Yaz tatilinde İstanbul'a gelecek misiniz? Gelirsen görüşürüz. Sen hiç olmazsa Ankara'yı gördün. Ben İstanbul'dan başka yer bilmiyorum.

Esen kalman dileğiyle mektubuma son veriyorum.

(Aziz Nesin'in 'Şimdiki Çocuklar Harika' adlı kitabından)

- | | |
|------------------------|--|
| 1. laf işitmek | ☐ söylenmesi çok ayıp söz |
| 2. başından geçmek | ☐ anlayabilmek |
| 3. havaya girmek | ☐ azarlanmak |
| 4. hoşuna gitmek | ☐ aşırı derecede gülmek |
| 5. nutku tutulmak | ☐ beğenmek |
| 6. ağza alınmayacak | ☐ bitmek |
| 7. akli ermek | ☐ kibirlenmek, övünmek |
| 8. sonu gelmek | ☐ konuşamaz olmak |
| 9. kaşlarını çatmak | ☐ utanmak |
| 10. gülmekten kırılmak | ☐ yaşanmak, olmak |
| 11. pot kırmak | ☐ karşısındakine dokunacak söz söylemek |
| 12. yüzü kızarmak | ☐ kızmak, sinirlenmek |

Doğru Yanlış

- | | | |
|--|--------------------------|--------------------------|
| 1. "Ağzına biber doldururum." sözü yalanı ortaya çıkan kişilere söylenir. | ☐ | ☐ |
| 2. Komşu, Alman misafirini kandırmak için ona "ulan"ın anlamını yanlış anlatmış. | ☐ | ☐ |
| 3. Alman uzman toplantıda herkese "ulan" diyerek hitap ediyormuş. | ☐ | ☐ |
| 4. Annesinin söylediğine göre Fatoş sokakta oyun oynamazmış. | ☐ | ☐ |
| 5. Fatoş niye azarlandığını anlayamamış. | ☐ | ☐ |



Olay	Kişi	Tepki
Babanın "Ulan" demesi	Fatoş	
Alman uzmanın "Ulan" demesi	Genel Müdür	
Fatoş'un "Ulan" demesi	Baba	

9 İşaretleyelim, tamamlayalım

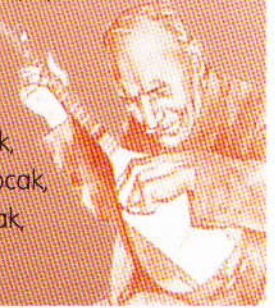


Aşık Veysel: Dostlar Beni Hatırlasın

Ben giderim adım kalır,
Dostlar beni hatırlasın.
Düğün olur, bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın.

Can kafeste durmaz uçar,
Dünya bir han, konan göçer,
Ay dolanır yıllar geçer,
Dostlar beni hatırlasın.

Can bedenden ayrılacak,
Tütmez baca, yanmaz ocak,
Selam olsun kucak kucak,
Dostlar beni hatırlasın.



Var Yok

Aşık Veysel'in;

- | | | |
|--------------------------------|--------------------------|--------------------------|
| 1. doğum ve ölüm tarihleri | ☐ | ☐ |
| 2. nereli olduğu | ☐ | ☐ |
| 3. görmeyişinin nedeni | ☐ | ☐ |
| 4. saz çalmaya nasıl başladığı | ☐ | ☐ |
| 5. kaç çocuğu olduğu | ☐ | ☐ |
| 6. beğendiği halk şairleri | ☐ | ☐ |
| 7. en beğenilen eserleri | ☐ | ☐ |
| 8. bazı karakter özellikleri | ☐ | ☐ |

Doğru Yanlış

- | | | |
|--|--------------------------|--------------------------|
| 1. Veysel yedi yaşındayken köyünde çiçek salgını başlamış. | ☐ | ☐ |
| 2. Veysel'in iki gözü de çiçek hastalığı nedeniyle görmez olmuş. | ☐ | ☐ |
| 3. Veysel'in gözleri sadece kırmızı rengi seçebilirmiş. | ☐ | ☐ |
| 4. Veysel'e saz çalmayı babası öğretmiş. | ☐ | ☐ |
| 5. Aşık Veysel iki kez evlenmiş. | ☐ | ☐ |
| 6. Aşık Veysel 1933 yılına kadar kendi şiirlerini söylemezmiş. | ☐ | ☐ |
| 7. Aşık Veysel bir dönem köy köy dolaşarak saz dersleri vermiş. | ☐ | ☐ |
| 8. Aşık Veysel köylülerin de yardımıyla köyünün ilk meyve bahçesini yetiştirmiş. | ☐ | ☐ |

BİLEŞİK ZAMANLAR (rivayet)					zaman/kip + -iyimış /-i-miş	
Adl	Eylem	-	Zaman Ek	?	Rivayet Ek	Kıtal Ek
ben	yap	-ma/-me	-yor/-ıyor/-iyor/-uyor/-üyor	-mı	-mış/-miş/-muş/-müş	-ım/-im/-um/-üm
sen	yaşa	-mi/-mi	-acak/-yacak/-yecek	-mi	-ymış/-ymış/-ymuş/-ymüş	-sin/-sin/-sun/-sün
o	gör	-mu/-mü	-miş/-miş/-muş/-müş	-mu		-
biz	haberleş	-maz/-mez	-t/-t/-t/-t/-t/-t/-t/-t/-t/-t	-mü		-ız/-ız/-uz/-üz
siz	çalış		-malı/-meli			-sınız/-sınız/-sunuz/-sünüz
onlar	gerek		-sa/-se			-lar/-ler
	katil					
	geçir					
	gel					
Örnekler						
Cok eskiden insanlar kuşları kullanarak haberleşiyormuş.				On dakika erken gelseymişiz müdürü görebilirmişiz.		
Doktoruma göre daha çok spor yapmalıymışım.				Arkadaşlarım bu tatlii yurt dışında geçireceklermiş.		
Öğretmenin söyledi, hiç ders çalışmıyormuşsun.				O bu kursa daha öncede katılmış mıymış?		
Uzmanların tahminlerine göre gelecekte yüzlerce katli				Yarın saat dokuzda burada olmamız gerekiyormuş		
gökdelemlerde yaşayacakmışız.				Murat buraya geçen yılda geldiymiş.		

10 Tamamlayalım

- Duyduğuma göre yakında evlen ecekmişsiniz ,
umarım çok mutlu olursunuz.
- Gazetelerde çarşaf çarşaf haberleri çıktı. Meğer o
meşhur barın altında kumarhane işlet .
- Güya beni ara da cep telefonunun
şarjı bittiği için arayamamış.
- Ah, keşke biletleri dün al , gördün
mü bak, hiç yer kalmamış!
- Anlattıklarına bakılırsa zavallı kadın kocasından uzun
zamandır şiddet gör .
- Resepsiyona sordun mu? Otele evcil hayvan kabul
et ?
- Meğer bu konu benim dışımda herkes tarafından bi-
lin !
- Duyduğum kadarıyla, verilen dilekçeler bir hafta içinde
cevaplan .
- Müdür ne dedi? Bu sene maaşlarımıza zam ya-
pıl ?
- Tüh! Bir dakika erken gel otobüsü
kaçır .
- Baksana herkes takım elbise giymiş. Keşke sen de en
azından bir kravat tak .
- Şimdi suyu iyice kurumuş olan bu ırmakta dayım küçük-
ken çeşit çeşit balıklar tut .
- Ne kadar doğru bilmiyorum ama söylentilere göre ya-
kında boşan .

11 Tamamlayalım

Metin herkese, düşmüşlere, hasta çocuklara, saflara elinden gelen her yardımı yaparmış. Bir hasta, bir ağlayan, başka çocuklar tarafından küçümsenen, aşağılanan, ne bileyim ben bir kötü halde garip görsün, ona elinden geleni yapar, canını bile ver . Metin'in bir ha-
li var ki, herkesin anası babası gi-
bi . Başı sıkışan Metine gel . Gelip
de eli boş dönen yok . Metin ol çok
kişi tahtalı köyü boyla . Metin hasta ço-
cukları alıp hastanelere bile yatır . Dok-
torlar bile ondan kork . Metin çoğu kez aç
gez . Neyi varsa başkalarına ver
de kendisi öyle aç gez . Bu Metin böy-
le işte, çok karışık bir adam ki, öylesine.

Yaşar Kemal

12 Tanıtalım

- Ülkenizde edebiyat
- Ünlü yazar ve şairler
- Hayat öyküleri
- Eserleri
- Sizin beğendikleriniz

13 -mîş kullanarak yorumlayalım

Üçüncü Şahsın Şiiri

gözlerin gözlerime değince
felaketim olurdu ağlardım
beni sevmiyordun bilirdim
bir sevdiğin vardı duyardım
çöp gibi bir oğlan ipince
hayırsızın biriydi fikrimce
ne vakit karşımda görsem
öldüreceğimden korkardım
felaketim olurdu ağlardım

ne vakit mac'a'dan geçsem
limanda hep gemiler olurdu
ağaçlar kuş gibi gülerdi
bir rüzgar aklımı alırdı
sessizce bir cigara yakardın
parmaklarımın ucunu yakardın
kirpiklerini eğerdin bakardın
üşürdüm içim ürperirdi
felaketim olurdu ağlardım

akşamlar bir roman gibi biterdi
jezabel kan içinde yatardı
limandan bir gemi giderdi
sen kalkıp ona giderdin
benzin mum gibi giderdin
sabaha kadar kalırdın
hayırsızın biriydi fikrimce
güldü mü cenazeye benzerdi
hele seni kollarına aldı mı
felaketim olurdu ağlardım

Atilla İlhan

- | | | |
|------------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------|
| ☐ Özlem | ☐ Kıskançlık | ☐ Aşk |
| ☐ Dostluk | ☐ Acı | ☐ Öfke |
| ☐ Yalnızlık | ☐ Umut | ☐ Çaresizlik |
| ☐ Nefret | ☐ Sitem | ☐ Mutluluk |

14 Okuyalım, benzerini yazalım

Kısa Öykü Yazıyoruz

1. İlk durum: Kahraman ve (varsa) çevresindekiler ne yapıyor ve ne durumda?

O akşam evde benden başka hiç kimse olmadığı için müziğin sesini iyice açmıştım. Bir yandan bulaşık yıkıyor, diğer yandan şarkılar söylüyordum. Keyfim yerindeydi.

2. Başlatan olay: Kahramanın hareketine neden olan olay nedir?

Fakat bir anda korkunç sesler duydum. Radyonun sesini kısıp daha dikkatli dinledim. Dışarıdan patlama sesleri geliyordu. Birileri ateş ediyordu!

3. Duygu durumu: Kahraman, başlatan olayla ilgili ne hissediyor ve düşünüyor?

"Bizimki gibi sakın bir mahallede kim böyle ateş edebilir?" diye düşündüm. Kalbim deli gibi çarpıyordu. Ne yapacağımı bilemiyordum. Adeta donakalmıştım. Pencereden bakmaya bile cesaretim yoktu.

4. Plan: Kahraman olayla ilgili ne yapmayı düşünüyor?

Sonunda kendimi toparlayıp salona geçtim. Sesler hala devam ediyordu. Bir anda aklıma üst kattaki komşumuz Necla Teyze geldi. Onun da korkmuş olduğunu düşünüp yanına gitmeye karar verdim.

5. Hareket: Kahraman amacına ulaşmak için neler yapıyor?

Cüzdanımı, telefonumu alelacele çantama koyup kendimi dışarıya attım. Koşa koşa üst kata çıkıp Necla Teyzelerin kapısını çaldım. Açan olmadı. Necla teyzenin kulaklarının iyi duymadığını bildiğim için bir süre kapıyı çalmaya devam ettim. Tam vazgeçip eve döneceğim sırada kapı açıldı.

6. Sonuç: Hareketin sonucunda neler oluyor?

Necla Teyze, "Canım, sen miydin? Kusura bakma, zili duymadım. Balkondaydım." dedi. Ben tam "Necla Teyze niçin çıktın balkona?" diyecekken beni kolumdan çekip "Gelsene. Çok güzel bir havai fişek gösterisi var. Balkondan beraber izleyelim" dedi.

7. Tepki: Kahramanın son olayla ilgili duygu ve düşünceleri nelerdir?

Havai fişek mi? Bu kadar süre içinde kafamda onlarca kötü senaryo yazmıştım. Kötü adamlar, silahlar, polisler... Ama o seslerin bir havai fişek gösterisinden gelebileceği aklımın ucundan bile geçmemişti. Necla Teyzeyle karanlıkta patlayan rengarenk ışık demetlerini izlerken kendi kendime gülüyordum...